

Ankara sokaklarında Orhan Veli'nin izini sürmek

'Orhan Veli'nin Ankara'daki İzleri'nde Tolga Aydoğan şairin yaşamına Ankara'ya odaklanarak bakmış. Büyük şairin biyografisini yeni bilgilerle zenginleştirip düzelten çalışma, o yıllarda Ankara'nın kültürel ve sosyal hayatını mekânlarıyla birlikte anlatmasıyla da önemli.

METİN CELÂL
metincelal@gmail.com

“Orhan Veli nereli?” diye kime sorsanız, “İstanbul” der. İstanbul'da yaşamış, en güzel İstanbul şiirlerini yazmış. Kısa ömrünün sonunda da İstanbul'da vefat etmiş.

Orhan Veli, 13 Nisan 1914'te İstanbul'un Beykoz semtinde Yalıköyü'nde, İshakağa Yokuşu'ndaki 9 numaralı konakta doğmuş. Eğitim hayatına Akaretler İlkokulu'nda başlamış, bir yıl sonra Galatasaray Lisesi'nin ilköğretim kısmında yatılı olarak okumuş. Babasının görevi nedeniyle 1925'te Ankara'ya taşınmışlar ve Orhan Veli ilköğrenimini Ankara'da Gazi ve Latife Mektebi'nde tamamlamış. **Ardından Ankara Erkek Lisesi'ne kaydolur. Oktay Rifat ve Melih Cevdet'le bu lisede arkadaş olur. İlk dergilerini beraber çıkarır, ilk kitapları Garip'i birlikte yayımlarlar.** İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'ne kaydılsa da kısa süre sonra Ankara'ya geri döner. Liseyi bitirmesi gerekmektedir. **Ankara'da PTT Umum Müdürlüğü'nde memuriyete başlar. Maarif Vekâleti'nin Tercüme Bürosu'nda çalışır. Yaprak dergisini Ankara'da çıkarır. En büyük aşkı Ankara'da yaşar. En güzel şiirlerini Ankara'da yazar.** Vefatına neden olduğu düşünülen olay da Ankara'da gerçekleşir. Ankara'da karanlık bir sokakta gece vakti yürürken açılmış bir çukura düşmüş, başından darbe almış ve bu olayın ardından gittiği İstanbul'da, 14 Kasım 1950 tarihinde 36 yaşındayken, Cerrahpaşa Hastanesi'nde hayata gözlerini yummuştur. Tüm bu bilgileri Orhan Veli'nin biyografisinden öğrenmek mümkün.

Ankara araştırmalarıyla tanınan Tolga Aydoğan, “Orhan Veli Ankara'da doğ-

madı, Ankara'da ölmedi ama Ankara'da yaşadı” diyor ve bu görüşünü kanıtlamak için de 'Orhan Veli'nin Ankara'daki İzleri' adıyla 388 sayfalık bir eser kaleme almış.

Orhan Veli'nin çocukluk, gençlik ve çalışma hayatını kapsayan 1925 - 1950 yılları arasında hayatının merkezi Ankara'dır Tolga Aydoğan'a göre. “Ankara'nın birçok yerinde izlerini, hatıralarını bıraktı” diye ekliyor. Orhan Veli'nin Ankara'dan tek ayrılığı askerlik nedeniyle olmuş. 1947 - 1950 arasında sürekli İstanbul'a gidip geldiği dönemde bile Ankara'da ikamet etmiş. Yani biyografilerinde belirtildiği gibi o yıllarda İstanbul'da sürekli yaşamıyor.

Orhan Veli'nin Ankara'daki yaşamının gereğince incelenmediği düşüncesiyle araştırmaya başlayan Tolga Aydoğan, Ankara'nın sokaklarında, evlerinde, otellerinde, işyerlerinde, lokanta ve pastane gibi buluşma yerlerinde şairin izini sürmüştür. Orhan Veli'nin Ankara'daki hayatına tanıklık etmiş kişileri bulmuş, onlarla görüşmüştür. Biyografi ve anı kitaplarındaki

verileri takip etmiş. Görsel ve yazılı kaynaklarla bu anıları, biyografik bilgileri karşılaştırıp en doğru bilgiye ulaşmaya çalışmış. Bu sayede yeni verilere, hiç görülmemiş belgeler ve fotoğraflara ulaşmış. Araştırma sonucunda elde ettiği bilgileri görsel malzeme ile desteklemiş.

Tolga Aydoğan, 'Orhan Veli'nin Ankara'daki İzleri'ni ailenin 1925'te yerleştiği Ankara Kalesi'nin eteklerindeki Arslanağa Mahallesi'nden ve ilköğretimden başlayarak takip ediyor. Bu iz sürmede o mekânların öykülerini ve son durumlarını da öğreniyoruz. Tahmin edebileceğiniz gibi çoğu yıkılıp yok edilmiş bu binaların. “Orhan Veli burada yaşadı” diye plakette asabileceğiniz pek bina kalmamış.

Ankara'daki izlerini bulup takip ederken **Orhan Veli'nin hayatına dair birçok önemli ayrıntı da ilk kez kayıtlara geçiyor. Birçok doğru sanılan bilgi de düzeltiliyor.**

Orhan Veli'nin Ankara yaşamı çok hareketliymiş. Geniş bir dost çevresi olduğunu, birçok pastane, lokanta ve meyhanede

onu görmeyi mümkün olduğunu anlıyoruz. Yeşil Fıçı, Kürdün Meyhanesi, Şükran Lokantası, Üç Nal Lokantası, Kutlu ve Özen pastaneleri, Ankara Palas, giderken kaza geçirip ölümden döndüğü Baraj Lokantası, Karpiç sürekli gittiği yerler olmuş.

Tabii büyük aşkı Nahit Hanım'la gizli tutmaya çalıştıkları ilişkileri de yaşamını belirlemiş Orhan Veli'nin. Tolga Aydoğan, Ankara'daki ilk evinden başlayıp Nahit Hanım'a yakın olmak için kaldığı müstemilat ve kulübelere kadar tüm yaşadığı yerleri tespit etmiş. Orhan Veli'nin yaşamında otellerin de yeri büyük olmuş. Üçüncü sınıf otellerde odasını başkalarıyla paylaşmış, bu sayede Dario Moreno gibi önemli birçok kişiyle dostluk kurmuş.

Orhan Veli'nin liseyi bitirmeden üniversiteye kaydolup okuması, Nahit Hanım'la yaşadıkları aşk, Philippe Soupault'un misafiri edilişi, Orhan Veli'nin Ankara'da düştüğü çukur ve Ankara'daki son sabahı, gerçek ölüm nedeni gibi birçok tartışmalı konuyu da araştırmış Tolga Aydoğan.

'Orhan Veli'nin Ankara'daki İzleri'nde Tolga Aydoğan, şairin yaşamına Ankara'ya odaklanarak bakmış. Büyük şairin biyografisini yeni bilgilerle zenginleştirip düzelten çalışma, o yıllarda Ankara'nın kültürel ve sosyal hayatını mekânlarıyla birlikte anlatmasıyla da önemli. ■

ORHAN VELİ'NİN ANKARA'DAKİ İZLERİ
Tolga Aydoğan
Yapı Kredi Yayınları,
2023
392 sayfa.